

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v září 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v září a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 926 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 507 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 339 podniků obchodu a 786 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v září hodnocení současné celkové **ekonomické situace** oproti srpnu mírně zlepšilo. 15,3 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 72,5 % jako uspokojivou a 12,2 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 73,9 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu se 13,6 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky oděvního, textilního průmyslu, výroby ostatních dopravních zařízení a strojů a přístrojů. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 12,5 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se zlepšilo také. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 67,2 % tržeb, respondenti se 1,3 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 31,5 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů s 65,2 % tržeb, jako nízká u respondentů se 33,4 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 1,4 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky s 64,5 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 33,3 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 2,2 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 61,9 % tržeb, u 35,6 % za nízkou a u 2,5 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků se 23,4 % tržeb, poklesla u 18,4 % podniků a u podniků se 58,2 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů s 25,8 % tržeb, snížení se týkalo podniků s 18,9 % a neměnnost podniků se 55,3 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů mírně zvýšily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti se 79,4 % tržeb za normální v sezóně. Podniky se 14 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky se 6,6 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 81,5 % tržeb za normální v sezóně.

Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří měsíců** jsou vyšší než v srpnu, pro období **příštích šesti měsíců** jsou stejná. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 79,7 % tržeb. Zlepšení očekávají podniky se 14 % a zhoršení respondenti s 6,3 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepší u 14,2 % respondentů, u 6,8 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků se 79 % tržeb.

----
¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Pro příštích šest měsíců respondenti se 17,6 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 8,6 % a respondenti představující 73,8 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 73 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků se 17,8 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 9,2 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 65,9 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 24,7 % a se snížením respondenti s 9,4 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti se 23,9 % tržeb, snížení očekává 9,3 % respondentů a neměnnost 66,8 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 22,1 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 68,4 % za celý soubor a snížení exportu očekává 9,5 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 23,1 % tržeb, pokles respondenti s 10,5 % tržeb a respondenti se 66,4 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů s 11,9 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů se 77,7 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 10,4 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 13,3 % respondentů zvýšení dovozu, 11,4 % snížení a 75,3 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 59 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 40,3 % a nedostatečné u podniků s 0,7 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 56,8 % tržeb, více než dostatečné u 42,4 % a nedostatečné u 0,8 % respondentů.

Pro příští tři měsíce jsou očekávání respondentů ohledně vývoje **výrobní činnosti** i **zaměstnanosti** příznivější než v srpnu. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 22,7 % tržeb, se snížením počítá 14,2 % respondentů a respondenti s 63,1 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 22,2 % tržeb, neměnný vývoj 62,5 % respondentů a pokles výroby 15,3 % respondentů. Na otázku **zajištění výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 30,2 % počtu zaměstnanců. Respondenti se 61 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky se 8,8 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 7,4 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 10,7 % tržeb a s neměnností u 81,9 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 7,9 % tržeb, snížit u 9,2 % tržeb a 82,9 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 26% z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 15,1 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 83,3 % počtu respondentů, u 4,5 % selepší a u 12,2 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 48,7 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 7,3 % a snížení 17,1 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 26,9 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v září meziměsíčně po sedmé v řadě zvýšilo (o 4 body); je však o 12 bodů nižší než před rokem.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v září oproti minulému měsíci zvýšilo. V září hodnotilo 40,1 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 50,8 % jako uspokojivou a 9,1 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 28,5 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 25,1 % respondentů a u ostatních (se 46,4 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Přes meziměsíční mírné zlepšení zůstává hodnocení **celkové poptávky** nízké. Úroveň celkové poptávky po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 62,9 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,6 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 36,5 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 17,4 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou nižší než v srpnu. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 76,7 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 14,8 % stavebních prací a zhoršení se 8,5 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů se 7,5 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 29,2 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 63,3 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají ve srovnání se srpnem zpomalení vývoje **stavební činnosti** a počítají s poklesem počtu **zaměstnanců**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 4,9 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů s 38,2 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 56,9 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti s 64,9 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 2,1 % respondentů a snížení 33 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 74,8 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 55,1 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 2,7 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 0,5 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 22,5 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 44,4 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,3 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 3,8 % své produkce, neměnnost u 83,6 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 12,6 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 34 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 23 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 48,2 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 9,4 % a snížení 11,6 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 30,8 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 1 bod a je o 35,5 bodu nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v září ve srovnání se srpnem zhoršilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v září **ekonomickou situaci** svého podniku 20,4 % respondentů, 65,4 % jako odpovídající sezóně a 14,2 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v září nezměnily. Současný **stav zásob** hodnotilo 85,6 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 13,7 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 19,5 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 72,2 % tržeb a s 8,3 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 59,8 % respondentů, 21,2 % očekává růst a 19 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 78,6 % tržeb, 16,3 % předpokládá pokles a 5,1 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří i šesti měsíců** jsou však vyšší než v srpnu. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 35,8 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 56,2 % žádné změny nepředpokládají a 8 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v září oproti srpnu nepatrně snížilo (o 0,3 bodu) a v meziročním srovnání je o 20,3 bodu nižší než v září 2008.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v září ve srovnání se srpnem snížilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 34,4 % respondentů jako dobrou, 56,9 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 8,7 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se mírně zlepšilo stejně jako její očekávání pro **příští tři měsíce**. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 21,1 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 67,9 % respondentů a 11 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 93,5 % respondentů, růst cen 2 % respondentů a 4,5 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 18,1 % respondentů, neměnnost 78,3 % a růst počtu zaměstnanců 3,6 % respondentů. Očekávání **celkové ekonomické situace** pro období **příštích tří měsíců** jsou vyšší než v srpnu, pro období **příštích šesti měsíců** jsou stejná.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo (o 0,3 bodu) a je o 28 bodů nižší než před rokem.